

hodnjega leta; ta občni zbor pa je sklepovalen, brez ozira pričujočih udov.

§. 13. Za prenavljanje pravil je treba tri cetertine glasov iz med pričujočih glasovalcev. Tak predlog more le v sklepanje priti, ako se je vsaj 14 dni pred občnim zborom predložil odboru, in če ga je podpisalo naj manj deset udov.

§. 14. Za sklepanje o razpustu društva morajo nasoce biti tri cetertine udov, in za razpuščenje jih mora glasovati vsaj dve tretjini.

§. 15. Praviloma glasujejo le tisti udje, kateri se sami zbora vdeležujejo; le pri volitvah v odbor vstevajo se tudi volilni listi, ki jih pošiljajo nenasoči udje.

Odbor.

§. 16. Društvu gospodari odbor, ki iz med sebe voli predsednika, njegovega namestovalca, zapisnikarja, blagajnika in knjižničarja.

§. 17. Da je odbor sklepovalen, mora biti nasočih vsaj pet odbornikov.

§. 18. Odbor sklicuje občni zbor in vsakoršne učiteljske shode, napravlja besede in veselice, dooločuje knjige in časopise, ko se imajo naročevati, in sprejema, ali odmetuje nove ude.

§. 19. Predsednik vodi društvo in ga zastopa proti unajnosti. On sklicuje odboreve seje in odločuje pri enakem številu glasov; kedar je on zadržan, nadomestuje ga njegov namestovalec.

§. 20. Zapisnikar (tajnik) in blagajnik oskerbuje pisarije v društvenih zadevah in tudi društveno blagajnico. Knjižničar oskerbuje in vreduje knjižnico.

§. 21. Prepire med društveniki vsled društvenih razmer rešuje brez priziva izbrano sodništvo, v katero voli vsaka stranka enega sodnika, odbor pa imenuje predsednika.

§. 22. Ako društvo po sklepu občnega zbora neha, odloči poslednji občni zbor, kaj se ima zgoditi s društvenim premoženjem. Društvo pa neha takrat, ako bi razen odbora ne imelo več nego deset udov.

Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

Moje načelo:

Kar lepega vidiš, hvalevrodnega ališiš, koristnega akuziš, zapiši! — Po tej poti otmeš marsikaj pozabljivosti, in postavljaš hkrati sam sebi stalni spominak po prilovici latinski: „Littera scripta manet“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

22. dan septembra. (Dober namen. Cerkvi Avguštinska in Št. Mihaelska. „Am Naschmarkte“. Cerkev v Altler-

chenfeld-u^a. Večerna veselica in obči poslovilni shod učiteljev vsih treh oddelkov v slovečej Likey-ev gostilnici.) Ker sem močno želel, priti pred odhodom iz Dunaja v pozemeljske rake kapucinske cerkve, sem bil v to odmenil današnje zgodno jutro. Šel sem bil toraj k kapucinom k maši, potem pa sem poiskal dotičnega gosp. samotarca-varuha, ter prosil za vstop. Prav priljudno odgovoril mi je, da storil bi to rad; al pred 8. jutranjo uro ne sme odpreti nikomur rakev. Ker meni zarad šole (pričeli smo uke vsaki dan ob 8. uri) tako dolgo čakati ni pripustil čas, sem šel toraj le v zadnje samostansko shodišče pri tleh, od kjer se skoz veliko okno videti more dol v on oddelek rakev, kjer počivajo cesarica Marija Terezija, njen visokorodni soprug, ter njuni sinovi in hčere. Akoravno menim, da sem se skozi ves čas svojega šolanja na Dunaji obnašal kot zvesti avstrijski podložnik in deržavljan, so pa vendar danes iz mojega serca na tem mestu duhtele posebno vroče želje in prošnje za večni mir in sladki pokoj vseh v teh prostorijah počivajočih visokorodnih cesarskih pokojnikov. Ker je bil še čas, odpravil sem se bil odtod v avguštinsko cerkev poleg c. k. dvorne palače. To svetišče pozidal je že l. 1330 Miroslav z primkom „Lepi“ (Friedrich der Schöne); sedanjo obliko pak je zadobilo za čase cesarja Jožefa I. 1783. Oboke prostorne ladije podpira 10 stebrov; ker pa gotiški zlog ne dopušča ravno posebnih arhitektoničnih olepšav, nadomestuje to 28 svečnikov (lustrov), ki visijo od višin, in kar mora dajati ob cerkvenih slovesnostih svetišču posebno krasoto. Naj večji kinč te cerkve je vendar grobni spominek nadvojvodinje Kristine, so-pruge vojvode Alberta Saksonsko-Tešenskega, ki je postavljen blizo muzičnega kora ob steni na možki strani. Slavni kipar Canova menda ni umetnejšega, okusnejšega in lepšega dela dal iz svojih rok, kot je ta iz karrarskega marmeljna zdolbljeni monument. Svetopisemski rek: „Njihova (mertvih) dobra dela pojdejo za njimi“ je predstavljen tu v vidnih kipih (simbolih), ki so napotjeni proti tamnim grobnim vratom. Oboje tedaj, ideja in izpeljava je tako izverstne popolnosti, kakor kaj blagejšega in lepšega naj bolj živa domišljija komaj more sporoditi. Presvetišču, ki ima na epistelski strani skrivne stranske kore za visokoslavno cesarsko rodbino, prizidana je vštric velika, zmerni cerkvi enaka mertvaška kapela, v kateri se nahaja med drugimi, grobni spominek cesarja Leopolda II., maršala Daun-a itd. — Tej kapeli prislonjena je še druga manjša, temna, zvana „Loretto-Kapelle“, kamor shranjujejo v srebrnih posodah (pepelnikih = Urne) serca vmerlih udov visokoslavne cesarske rodovine. Naj omenim še tudi, da je bila zvonikova streha te cerkve v strahovitih dogodbah l. 1848. po puntarskih krogah (bombah) razdjana; pač žalostno znamenje, nad kaj se ustajniki naj rajše spravijo. Pri postavljanju nove strehe pak so dunajski stavbeni mojstri pokazali, da tudi oni vselej ne

vedó, kaj je čisti gotiški zlog. — Odtod gnale so me želje najprej v Št. Mihaelsko cerkev (ki je blizo Avguštinske), in sicer posebno za to, ker je ondi postavljen med mnogimi grobnimi spominki tudi oni našega slavnega rojaka Žige pl. Herberstein-skega, in kjer tudi počivajo koščice njegove.*) Št. Mihaelska cerkev je zelo stara. Vzdignila se je iz tal l. 1221 po vojvodu Leopoldu Slavepolnem; dodelana bila vendar še le l. 1416. Po mnogoverstnosti v stavbenem zlogu soditi je, da je bilo to svetišče poznejše mnogokrat predelano; tako šušmarenje pri kaki starinski stavbi pa taisto vselej bolj kazí, kot olepšuje, in tega priča nam je tudi ta cerkev.

Zdaj pa me pospremi dragi bravec tje, kjer prodajajo dunajske branjevke sadje, kruh, čebulo, česnik in mnogo enacega. Nahaja se ta prostoren terg konec Videnskega predmestja in v bližavi Elizabetnega mesta. Nemško ime „Naschmarkt“ daje sicer pričakovati, da se ondi v prodaj razpostavljajo sladkarije in Bog zna! kaj še družega enacega dobrookusnega; ali to ime je le deloma opravičeno, razun če so Dunajčanom morebit med drugim tudi čebula in česnik „Naschartikel-ni“. Še ko sem bil mali otrok v domači šoli, pravil nam je naš spoštovani rajni g. učitelj, ki je bil prišel tudi enkrat celo noter na Dunaj, kako ondotne branjevke znajo svoje sadje goljufivo razpostavljati, da je lepše videti, kako jezične so itd. — Te karaktere študiral sem tudi jaz med časom svojega dunajskega bivanja večkrat, to da po večjem le mimogredé. Toliko sem pa vendar dobro spoznal, da na „Naschmarkt-u“ velja za ku-povalce strogo pravilo: Ako misliš kaj kupiti, stori hitro, kar namera-vaš, plačaj, in odlazi; — če si opeharjen, pa tudi lepo molči! Je naj bolje! Ako se namreč klepetuljastim dunajskim branjevkam zameriš, potem si, kakor si bil popred sladko-priljudno blizo vabljen, tudi sarkastično obran, in prej ko si jim spred oči, boljše si opravil. So namreč te ženske tudi zelo kolegialne, in si v potrebi pridejo druga drugi kaj rađe z vsem bogastvom svojih bistroumnih zbadljivih pušic na pomoč. Toraj je tudi naj bolj, da se človek naredi gluh in slep, ko ga pot pelje čez ta terg, akoravno mu to ni vselej mogoče, marveč si pogosto mora delati silo, da ne zažene glasni smeh. Tako sem šel n. pr. neki dan mimo sadnega štanta, za katerim je prodajala odraščena šibka deklica svojo robo. Stoječa pregibala je svoje truplo enako úrnemu „negmáhu“ glo-boko k desni in levi; to pregibanje života bilo ji je pa ob enem tudi merjenje takta, po katerem je pela s tanko cvilečim močnim glasom (v $\frac{3}{4}$ taktu): „Fünf Zwéschpén (Zwetschken) úm zwá Kréuzér, fúfzéhñ úm á Gróschén“, in ko je to originalno pesmico énekrati ponovila, dodala

*) Glej rajn. gosp. dekana Hicinger-ja Koledar za l. 1864. str. 103—105.

je nazadnje z glasom še bolj tankim kot finale prav urno: „fufzehne, fufzehne, fufzehne“ itd. O tej priliki naj povem, da sadja na Dunaji v primeri na ogromnost mesta ni veliko videti na prodaj, in kar ga je, je tudi precej drago. (Dalje prih.)

Dopisi in novice.

Na Humu 1. prosinca 1875. Pri nas na Štirskem že skoraj jeden teden neprenehoma snežuje — zapadel je sneg višej, nego jeden meter. Ne morem toraj ne k sosedu, ne v cerkev v Ormož, niti na pošto ne. Uboga se učeča šolska mladež! kako boš odslej v šolo prihajala tako daljno pot in v ogromnem snegu. Baš, še odrašeni velik človek ga ne more gaziti, kako še nežna mladost. J kakov bode uspeh pri podučevanju, ker se ga otroci ne morejo vdeleževati? »Benütze die Zeit« si mislim, in pa »čas je zlato,« — kako to izpeljati, če pa otrok ni v šoli, po zimi ne zaradi slabega vremena, a poletu pa ne zaradi dela, paše, obilnega posla, opravila na domu pri stariših i. t. d. Da segurno, čas hitro beži! Dan za dnevom, teden za tednom, mesec za mescom, i kmalo je konec šolskega leta. Sedaj pa učitelj! odgovori, daj rajtingo od svojega trudapolnega dela, ako si kos, ako ne — — —. Res, učitelji odgovarjamo vsaki dan šolskega leta, naj bi tudi hoteli stariši, odgojitelji, reditelji in tudi njih otroci pravičen in resničen odgovor dajati, posebno ob času začetka šolskega leta ali saj ob času novega leta, kterege nas današnji dan prav živo spominja. Take in enake misli me obdajajo danes na praznik »novega leta«, posebno, ko delam račun za preteklo in bodoče leto, kakor pri rečeh šolstvo zadevajočih, tako tudi pri svojim hišnem gospodarstvu. Tudi preudarjam, kake in ktere najboljše bukve, časnike raznega zapopadka naj si omislím i kupim, in kaj bi naj bolje pristojalo i posebno ugajalo mojemu učiteljskemu stanu i. t. d. Bog!

A. Stuhc.

Književstvo. Mali risar — Der kleine Zeichner.

Na svetlo dal: F. V. Tretau.

Ministerski ukaz dné 9. avgusta 1873 št. 6708, kojega je »Slov. Učitelj« na 328. in »Učiteljski Tovariš« na 364. strani lanskega tečaja prinesel, vpeljuje učilne načerte za nauk v risanji na ljudskih šolah.

S tem ukazom je bilo definitivno določeno, kako je dotični §. učnega in šolskega reda dné 20. avgusta 1870 umeti. Natanjnejša pojasnila pa daje ukaz ministerski dné 6. maja 1874, št. 5815, ki navaja inštrukcijo o pravilih, po katerih se mora risanje na ljudskih šolah učiti.

Vendar ta inštrukcija ne izključuje potrebnosti posebnega navoda, kojega ima učitelj jemati v roko; zarad tega že zgoraj omenjeni učni črtež nasvetuje učiteljem za pomožno učilo »Malega risarja« od F. V. Tretau-a.

Ker risanju ni še oglašena pot v ljudsko šolo, in se učitelji deloma zaradi predsodkov, deloma zaradi pomanjkanja risalnih pripomočkov težko lotijo tega predmeta, hočemo naše č. bralce opozoriti na »Malega risarja«, ki daje kratek navod, kako naj se deci razklada nauk v risanji. Obseg tej knjigi je naslednji.

Predgovoroma k drugemu in tretjemu natisu sledi »vvod.« V tem pisatelj teoretično razpravlja postavne določbe, ter pojasnuje vsa sredstva, po katerih se more predpisani smoter doseči. Razdeljen je na dve veji. V prvi govori